

بسم الله الرحمن الرحيم

روابط زوجین در ازدواج موقت

حسن گنجی

کارشناس ارشد حقوق خصوصی

انتشارات پیام عدالت

۱۳۸۴

گنجی، حسن، ۱۳۴۰ -

روابط زوجین در ازدواج موقت / نویسنده حسن گنجی. - تهران:
پیام عدالت، ۱۳۸۴.

ISBN: 964-7633-57-2

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص، ۱۲۸ - [۱۳۱]؛ همچنین به صورت زیر نویس.

۱. متعه. ۲. زناشویی - روابط. الف. عنوان.

۲۹۷/۳۶

BP ۱۸۹ / ۴ / ۹ ر گ

م ۸۴-۱۵۵۳۹

کتابخانه ملی ایران

کانون انتشارات پیام عدالت

نام کتاب: روابط زوجین در ازدواج موقت

نویسنده: حسن گنجی

ناشر: پیام عدالت

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول پاییز ۱۳۸۴

چاپ: پیام حق

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر، خیابان منیریه، چهارراه ترجمان، شماره ۱۶۵

تلفن: ۶۶۴۹۸۳۲۶ - ۶۶۴۱۰۸۴۹

﴿ حق چاپ برای مؤلف محفوظ است ﴾

فهرست مطالب

۱۳	 مقدمه
۱۵	 گفتار اول: ازدواج موقت و سابقه آن
۱۷	 فصل اول - انواع ازدواج در اسلام
۱۷	 بخش اول - ازدواج دائم:
۱۸	 بخش دوم - ازدواج موقت:
۲۰	 فصل دوم - نظرات مخالفین و موافقین ازدواج موقت
۲۰	 بخش اول - دلایل مخالفین و موافقین با استناد به آیات قرآن کریم:
۲۱	 قسمت اول: آیه شریفه ۷ سوره مبارکه مؤمنون
۲۲	 قسمت دوم: آیه شریفه ۱۲ سوره مبارکه نساء
۲۳	 قسمت سوم: آیات طلاق در سوره‌های مبارکه طلاق و بقره
۲۴	 بخش دوم: نظرات مخالفین و موافقین ازدواج موقت با سنت:
۲۵	 بخش سوم: نهی خلیفه دوم از ازدواج موقت:
۲۷	 فصل سوم: ضرورت اجتماعی ازدواج موقت
۲۷	 بخش اول - هدایت غریزه جنسی:
۲۹	 بخش دوم - راه کار:
۳۰	 بخش سوم - زن‌های مطلقه:

- بخش چهارم - آثار اجتماعی ازدواج موقت: ۳۱
- بخش پنجم - زیان‌های سخت‌گیری در ازدواج موقت: ۳۲
- بخش ششم - ایرادهایی که به ازدواج موقت گرفته می‌شود و پاسخ آن‌ها: ۳۳
- گفتار دوم: روابط غیرمالی زوجین در ازدواج موقت ۳۷
- فصل اول - روابط زوجین در ازدواج موقت ۳۷
- قسمت اول - تعریف "روابط": ۳۷
- قسمت دوم - تعریف "زوجین": ۳۷
- قسمت سوم - تعریف "ازدواج": ۳۸
- قسمت چهارم - تعریف "موقت": ۳۸
- فصل دوم - خواستگاری ۳۹
- موانع خواستگاری: ۴۰
- فصل سوم - قابلیت صحی برای ازدواج ۴۳
- بخش اول - ازدواج موقت قبل از بلوغ: ۴۴
- بخش دوم - ازدواج موقت صغیر توسط ولی: ۴۵
- بخش سوم - اجازه پدر یا جد پدری در ازدواج موقت دختر بالغ: ۴۵
- بخش چهارم - ساقط شدن اجازه پدر یا جد پدری: ۴۸
- فصل چهارم - موانع ازدواج موقت ۵۰
- بخش اول - قرابت: ۵۰
- قسمت الف - قرابت نسبی: ۵۱
- قسمت ب - قرابت رضاعی: ۵۳
- قسمت ج - قرابت سببی: ۵۴
- بند اول - کسانی که ازدواج موقت آنان عیناً ممنوع می‌باشد: ۵۴
- بند دوم - کسانی که ازدواج موقت آنان جمعاً ممنوع است: ۵۷
- بخش دوم - شوهر داشتن: ۶۰

- قسمت اول - ازدواج موقت زن شوهردار: ۶۰
- قسمت دوم - ازدواج موقت با زن شوهردار: ۶۱
- بند اول - زنای با زن شوهردار: ۶۲
- بند دوم - زنای با زنی که در عده رجیعه است: ۶۲
- بخش سوم - منع ازدواج موقت در اثر عمل لواط: ۶۳
- بخش چهارم - طلاق بار سوم و نهم: ۶۴
- قسمت الف - طلاق بار سوم: ۶۴
- قسمت ب - طلاق بار نهم: ۶۵
- بخش پنجم - کفر: ۶۵
- قسمت الف - کافر اهل کتاب: ۶۶
- قسمت ب - کافر غیر اهل کتاب یا مشرکین: ۶۶
- قسمت ج - کافر مرتد: ۶۶
- بند اول - مرتد فطری: ۶۶
- بند دوم - مرتد ملّی: ۶۶
- قسمت اول - ازدواج موقت زن مسلمان با مرد غیر مسلمان: ۶۶
- قسمت دوم - ازدواج موقت مرد مسلمان با زن غیر مسلمان اهل کتاب: ۶۷
- قسمت سوم - ازدواج موقت مرد مسلمان با زن غیر مسلمان غیر اهل کتاب: ۶۷
- قسمت چهارم - ارتداد زن یا شوهر بعد از ازدواج موقت: ۶۷
- بخش ششم - عده زن: ۶۸
- قسمت الف - اقسام عده: ۶۸
- قسمت ب - کسانی که لازم نیست عده نگه دارند: ۶۹
- بخش هفتم - احرام: ۶۹
- قسمت الف - با علم به حرمت: ۶۹
- قسمت ب - با جهل به حرمت: ۶۹
- فصل پنجم - شرایط صحت ازدواج موقت: ۷۱

بخش اول - قصد انشاء در ازدواج موقت:	۷۱
بخش دوم - الفاظ در ازدواج موقت:	۷۲
بخش سوم - ایجاب و قبول:	۷۲
بخش چهارم - توالی ایجاب و قبول:	۷۲
بخش پنجم - ایجاب و قبول توسط ولی در ازدواج موقت:	۷۳
بخش ششم - شرایط عاقد در ازدواج موقت:	۷۳
قسمت الف - عاقل باشد:	۷۳
قسمت ب - بالغ باشد:	۷۳
قسمت ج - قاصد باشد:	۷۳
بخش هفتم - تعیین زن و شوهر در ازدواج موقت:	۷۴
بخش هشتم - تعلیق در ازدواج موقت:	۷۴
بخش نهم - شرط خیار در ازدواج موقت:	۷۵
بخش دهم - وکالت در ازدواج موقت:	۷۵
قسمت اول - حدود اختیارات وکیل در ازدواج موقت:	۷۶
قسمت دوم - تخلف وکیل از حدود اختیارات در ازدواج موقت:	۷۶
قسمت سوم - عقد فضولی در ازدواج موقت:	۷۷
بخش یازدهم - نحوه خواندن صیغه ازدواج موقت:	۷۷
قسمت اول - اگر زن و مرد خودشان صیغه را بخوانند:	۷۷
قسمت دوم - اگر دیگری را وکیل کنند:	۷۸
بخش دوازدهم - تعیین مدت در ازدواج موقت:	۷۸
بخش سیزدهم - تابعیت زن در ازدواج موقت:	۸۰
بخش چهاردهم - محدودیت عددی در ازدواج موقت:	۸۲
بخش پانزدهم - حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر در ازدواج موقت:	۸۳
بخش شانزدهم - شروط ضمن عقد در ازدواج موقت:	۸۴
فصل ششم - انحلال عقد در ازدواج موقت	۸۶

۸۶	بخش اول - فسخ نکاح:
۸۷	قسمت الف - موارد فسخ در ازدواج موقت:
۸۷	بند اول - عیب مشترک:
۸۷	بند دوم - عیوب اختصاصی:
۸۷	قسمت اول - عیوب اختصاصی مرد:
۸۸	قسمت دوم - عیوب اختصاصی زن:
۸۹	قسمت ب - تدلیس در ازدواج موقت:
۹۰	بخش دوم - انحلال عقد در ازدواج موقت از طریق بذل مدت:
۹۰	قسمت اول - بذل مدت به وسیله شوهر:
۹۰	قسمت دوم - الزام شوهر به بذل مدت:
۹۱	بخش سوم - انحلال عقد در ازدواج موقت به لحاظ انقضاء مدت:
۹۱	بخش چهارم - انحلال عقد در ازدواج موقت به لحاظ فوت:
۹۲	فصل هفتم - عده در ازدواج موقت
۹۳	بخش اول - زنانی که لازم نیست در ازدواج موقت عده نگه دارند:
۹۳	بخش دوم - زنانی که پس از انحلال ازدواج موقت باید عده نگه دارند:
۹۳	قسمت اول - عده فسخ و بذل مدت و انقضاء آن در ازدواج موقت:
۹۳	بند یک - عده زن غیر حامل:
۹۴	بند دوم - عده زن یائسه:
۹۴	قسمت دوم - عده زن حامل در ازدواج موقت:
۹۵	قسمت سوم - عده وفات در ازدواج موقت:
۹۵	بند اول - عده بعد از نزدیکی:
۹۵	بند دوم - عده قبل از نزدیکی:
۹۵	بند سوم - عده زن حامله در صورت فوت شوهر:
۹۶	بند چهارم - عده زن پس از انحلال عقد و فوت شوهر:

گفتار سوم: روابط مالی زوجین در ازدواج موقت ۹۷

فصل اول - مطالبه هدایایی که از بهم خوردن نامزدی قبل از ازدواج موقت ناشی می شود . ۹۷

بخش اول - قرارداد جایز: ۹۷

بخش دوم - پس گرفتن هدایا: ۹۸

بخش سوم - هدایای مصرفی: ۹۸

بند اول - نوع غیر قابل نگهداری: ۹۸

بند دوم - نوع قابل نگهداری: ۹۸

بند سوم - موجود نبودن هدیه قابل نگهداری: ۹۹

بند چهارم - تلف شدن هدیه بدون تقصیر: ۹۹

بند پنجم - تلف شدن هدیه با تقصیر: ۹۹

بند ششم - هدیه و فوت یکی از نامزدها: ۹۹

بند هفتم - وضعیت مخارج نامزدی در ازدواج موقت: ۹۹

فصل دوم - مهر در ازدواج موقت ۱۰۱

بخش اول - خصوصیات مهر: ۱۰۱

قسمت الف - مهر مالیت داشته باشد: ۱۰۱

قسمت ب - قابل تملک باشد: ۱۰۱

بخش دوم - مهر باید منفعت عقلانی مشروع داشته باشد: ۱۰۲

بخش سوم - مهر باید معلوم باشد: ۱۰۲

بخش چهارم - قدرت تسلیم مهر در ازدواج موقت: ۱۰۳

بخش پنجم - تراضی مقدار مهر در ازدواج موقت (مهرالمسمی): ۱۰۴

بخش ششم - شرط بطلان ازدواج موقت در صورت عدم تأدیه مهر: ۱۰۴

بخش هفتم - تملک مهر در ازدواج موقت: ۱۰۵

بخش هشتم - تقسیط مهر در ازدواج موقت: ۱۰۵

بخش نهم - تلف و عیب مهر در ازدواج موقت: ۱۰۶

بخش دهم - حق امتناع زن از تمکین در ازدواج موقت: ۱۰۷

- بخش یازدهم - تمکین عام و تمکین خاص: ۱۰۸
- قسمت اول - تمکین خاص: ۱۰۸
- قسمت دوم - تمکین عام: ۱۰۸
- بخش دوازدهم - ساقط شدن حق امتناع زن در ازدواج موقت: ۱۰۹
- بخش سیزدهم - اقسام مهر: ۱۱۰
- قسمت اول - مهر المسمی: ۱۱۰
- قسمت دوم - مهر المثل: ۱۱۰
- قسمت سوم - مهر المتعه: ۱۱۰
- قسمت چهارم - مهر السنه: ۱۱۰
- بخش چهاردهم - کدام عنوان مهر، مربوط به ازدواج موقت است: ۱۱۱
- قسمت اول - تعیین مهر المثل به جای مهر المسمی: ۱۱۱
- بند الف - علم زن به فساد عقد: ۱۱۱
- بند ب - علم زن و مرد به فساد عقد: ۱۱۱
- بند ج - جهل زن و علم مرد به فساد عقد: ۱۱۲
- بند د - جهل هر دو به فساد عقد: ۱۱۲
- قسمت دوم - مقدار مهر پس از نزدیکی و جهل به فساد عقد در ازدواج موقت: ۱۱۲
- بخش پانزدهم - بطلان عقد ازدواج موقت در عدم ذکر مهر: ۱۱۳
- بخش شانزدهم - وضعیت مهر زن در صورت فوت وی در ازدواج موقت: ۱۱۳
- بخش هفدهم - وضعیت مهر زن در صورت عدم نزدیکی تا انقضای مدت در ازدواج: ۱۱۴
- بخش هجدهم - وضعیت مهر در صورت بذل مدت در ازدواج موقت: ۱۱۴
- بخش نوزدهم - وضعیت مهر در صورت بطلان عقد ازدواج موقت قبل از نزدیکی: ۱۱۵
- بخش بیستم - وضعیت مهر در صورت فسخ عقد در ازدواج موقت: ۱۱۵
- قسمت الف - فسخ عقد ازدواج موقت قبل از نزدیکی: ۱۱۶
- قسمت ب - فسخ عقد ازدواج موقت بعد از نزدیکی: ۱۱۶
- بند اول - عیب زن: ۱۱۶

- بند دوم - فریب زن: ۱۱۶
- بند سوم - فریب دهنده غیر از زن باشد: ۱۱۷
- بند چهارم - تخلف از شرط توسط مرد: ۱۱۷
- بخش بیست و یکم - شرط خیار فسخ مهر در عقد ازدواج موقت: ۱۱۷
- بند الف - موجب بطلان عقد نیست: ۱۱۸
- بند ب - موجب بطلان عقد است: ۱۱۸
- فصل سوم - حق نفقه در ازدواج موقت ۱۱۹
- بخش اول - شرط حق نفقه در ضمن عقد ازدواج موقت: ۱۱۹
- قسمت الف - نفقه برای تمام مدت: ۱۱۹
- قسمت ب - نفقه برای قسمتی از مدت: ۱۲۰
- قسمت ج - نفقه بیش از مدت: ۱۲۰
- قسمت د - تعیین نفقه بعد از عقد: ۱۲۰
- قسمت هـ - عدم شرط نفقه و مدت طولانی: ۱۲۰
- بخش دوم - شرایط حق نفقه در ازدواج موقت: ۱۲۱
- بخش سوم - استنکاف شوهر از پرداخت حق نفقه در ازدواج موقت: ۱۲۲
- فصل چهارم - ارث در ازدواج موقت ۱۲۳
- بخش اول - شرط ارث در ازدواج موقت: ۱۲۳
- قسمت الف - شرط ارث برای هر دو: ۱۲۳
- قسمت ب - شرط ارث برای یکی از طرفین: ۱۲۴
- قسمت ج - عدم ارث ولو با شرط: ۱۲۴
- بخش دوم - نحوه ارث بردن زن و شوهر در ازدواج موقت: ۱۲۵
- گفتار چهارم: مسائل و شرایط و احکام ازدواج موقت به صورت کاربردی ۱۲۷
- بخش اول - ازدواج موقت در قرآن کریم: ۱۲۷
- بخش دوم - ثواب ازدواج موقت در روایات: ۱۲۷

بخش سوم - شباهت‌ها و تفاوت‌های ازدواج موقت با ازدواج دائم: ۱۲۸	۱۲۸
قسمت الف - شباهت‌های ازدواج موقت با ازدواج دائم: ۱۲۸	۱۲۸
قسمت ب - تفاوت‌های ازدواج موقت با ازدواج دائم: ۱۲۹	۱۲۹
بخش چهارم - نحوه اجرای صیغه ازدواج موقت: ۱۳۰	۱۳۰
بخش پنجم - شرایط عقد در ازدواج موقت: ۱۳۱	۱۳۱
بخش ششم - احکام ازدواج موقت: ۱۳۱	۱۳۱
بخش هفتم - ازدواج موقت در دوران نامزدی: ۱۳۴	۱۳۴
بخش هشتم - نتیجه: ۱۳۵	۱۳۵
فهرست منابع ۱۳۹	۱۳۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

با حمد و سپاس خدای سبحان و سلام و صلوات بر نبی اکرم ﷺ و ائمه طاهرين ﷺ
خصوصاً وجود مقدس حضرت ولی عصر ارواحنا لثراب مقدمه الفداء

مقدمه

یکی از طبیعی ترین غرایزی که خداوند متعال در خلقت موجودات و از جمله در انسان قرار داده است غریزه جنسی است که در سنین بلوغ و نوجوانی شروع می شود و جاذبه کشش جنس مخالف به نحوی تا آخر حیات ادامه می یابد. از این رو برای اشباع و ارضای طبیعی این غریزه که به صورت شهوت خودنمایی می نماید، از طریق تعالیم و دستورات اسلام عزیز باید به آن پاسخ داد. در بعضی از جوامع غیر اسلامی، عملاً محدودیتی برای ارضاء شهوات جنسی وجود ندارد و می توان ادعا کرد که در این جوامع شیوع انحطاط اخلاقی به قدری است که دیگر آن را دارای قباحث اجتماعی و اخلاقی نمی دانند.

اما اسلام برای ارضاء صحیح غریزه جنسی که در بعضی از مواقع منعی، قوی و نیرومند هم هست دو نوع ازدواج را به صورت دائم و موقت تأکید فرموده است؛ انگیزه بحث این نوشتار با توجه به این نیاز طبیعی و فطری انسانی و واقعیت ها و شرایط موجود حاکم بر جامعه پیرامون ازدواج موقت است. اگر چه توصیه بزرگان دین، تأکید بر امر ازدواج دائم است ولی باید شرایطی فراهم شود تا دختر و پسر یا زن و مرد به

مسئولیت‌ها و تعهداتی که در ازدواج دائم است تن دهند و از این رو ممکن است چندین سال طول بکشد تا این شرایط فراهم شود، اما نمی‌توان به غریزه جنسی در این مدت توجهی نکرد.

از این رو بر آن شدیم تا در این نوشتار روابط زوجین در ازدواج موقت را در چهار گفتار مورد بررسی قرار دهیم. گفتار اول شامل ۳ فصل و ۱۱ بخش می‌باشد. گفتار دوم مشتمل بر ۷ فصل و ۳۱ بخش است. گفتار سوم از ۴ فصل و ۲۹ بخش تشکیل یافته و نهایتاً گفتار چهارم شامل ۸ بخش می‌باشد.

امید است این خدمت ناچیز، در حد خود باعث شناخت فرهنگ غنی اسلام عزیز باشد و از افراط برخی از مردان هوس باز که با سوء استفاده، باعث بدنامی این قانون اسلامی شده‌اند، جلوگیری نماید. مضافاً با سعی در روشنگری، باعث پذیرش جامعه، خصوصاً خانم‌ها که نیمی از جمعیت کشور را تشکیل داده و به پیامدهای مثبت این قانون توجه نکرده و آن را محکوم می‌نمایند، تأثیر مثبتی بر جای گذارد و با عمل به دستورات دین از فساد و فحشاء و زنا و هرزگی در جامعه اسلامی انشاءالله جلوگیری گردد.

حسن منجی